

Forskningsprosjektet innovativ fisketurisme i innlandet:

Tynningsfiske

Bakgrunn

Ugedal m fl 2007 har foretatt en gjennomgang av publisert litteratur på effektene av tynningsfiske på innsjøbestander i Norge. Målet har vært å avdekke både viktige flaskehalsar og suksessfaktorer ved tynnings-fiske. Vi har tatt med undersøkelser som er publisert i internasjonale fagtidsskrift, norske rapportserier og andre skriftlige kilder. For at en undersøkelse skulle inkluderes har vi satt som krav at den skal inneholde informasjon om mengden fisk som er tatt ut eller dokumentasjon på endringer i bestandsstørrelse som følge av fisket. De fleste rapporterte forsøkene vedrørende effekter av tynningsfiske har dreid seg om aure, røye og sik.

Rapporten tar for seg detaljer om erfaringer med tynningsfiske fra 8, 10 og 7 innsjøer med henholdsvis aure, røye og sik, i tillegg til erfaringer med andre arter som abbor og ørekyt.

Redusert næringsfiske kan være en viktig årsak til overbefolkning. Foto: Dervo foto.

Aure

Flere forsøk viser at det lar seg gjøre å bedre kvaliteten på aurebestander ved tynningsfiske eller økt beskatning. Studiet til Kjell W. Jensen i Øvre Heimdalsvatn viste at det var mulig, med betydelig innsats, å endre bestandsstrukturen slik at kvaliteten på auren ble betydelig forbedret. Andre forsøk med aure har vist det samme, mens erfaringer fra vann med spesielt stort rekrutteringspotensial tyder på at beskatning også må inkludere ung fisk for å få tilfredsstillende vekst på voksen fisk. Det foreligger mange anbefalinger om hvordan aureinnsjøer skal drives for å få mest mulig utbytte av fiskekjøtt, men det har vært fokusert mindre på hvordan aureinnsjøer bør forvaltes for å få et attraktivt sportsfiske.

Røye

Tynningsfiske av røye i Takvatnet i Troms er det best kjente, og trolig det mest vellykkede, storskala tynningsfiske prosjektet som er gjennomført i Norge. Her lyktes man med å oppnå tilsynelatende varige endringer i bestandsstrukturen til røye samtidig som aurebestanden tok seg opp. Tynningen i Takvatnet skjedde ved et hardt teinefiske i seks år, og fisket fortsatte i enda to år med lavere innsats. Dette førte til en betydelig reduksjon i røyebestanden. I løpet av tynningsfiskeperioden vokste det fram stor røye og aure, og disse store individene var i stor grad fiskepisere som bidro til rekruttering av små røye. I andre innsjøer i Nord-Norge har tynningsfiske av røye hatt mindre suksess. Erfaringer tilsier at beskatningen må være omfattende og pågå i lang nok tid.

Kilde: Ugedal, O., Dervo, B.K. & Museth, J. 2007. Erfaringer med tynningsfiske i Innsjøbestander i Norge - NINA Rapport 282. 64 s

Referanse: Ugedal, O., Dervo, B.K. & Museth, J. 2008. Tynningsfiske. INNOFINN faktaark nr 2-2008.

Sik

Flere forsøk viser at der lar seg gjøre å bedre kvaliteten på sikbestander ved tynningsfiske eller økt beskatning. I Stuorajavri førte et kraftig tynningsfiske til at sikbestanden ble forandret fra en overbefolket bestand med småvokst og kraftig parasittert fisk, til en bestand med større fisk som var egnet for fiske og utnyttelse. I Sølensjøen ble en negativ utvikling i sikbetanden snudd ved at avkastningen økte betraktelig. I Gopollen og Vinstervatna økte størrelsen av sik når beskatningen økte.

I andre innsjøer har effekten av tynningsfiske vært mindre. Erfaringer med tynning og beskatning av sik viser at et tynningsfiske må følges opp med moderat hard beskatning i ettertid hvis effekten skal holde seg.

*Tilstrekkelig uttak av fisk er en forutsetning for å oppnå resultat ved tynningsfiske.
Foto: Dervo foto.*

Klare mål

Før det planlegges utfisking for å bedre kvaliteten på fisket i bestander med stor tetthet, bør det som ved start av alle forvaltningstiltak, formuleres en klar og realistisk målsetning. Målet med utfisking kan være 1) å forbedre kvaliteten til fiskebestandene for utnyttelse ved tradisjonelt næringsfiske eller 2) å øke attraktiviteten til ressursen i forbindelse med sports- og rekreasjonsfiske.

Det er nødvendig å avdekke årsakene til at man faktisk har behov for å gjennomføre tynningsfiske. Et kultiveringsfiske bør også følges opp med en overvåking av bestanden for å måle effekten av tiltaket. Slike undersøkelser kan dokumentere hvilke endringer som finner sted og eventuelt kunne brukes til å justere tiltaket underveis.

Oppsummering

Erfaringene viser at tynningsfiske kan gi positive effekter, men at effekten i en del tilfeller er mindre enn ønskelig. Utfordringen med tynningsfiske er:

- 1) Kunnskapen om utgangstettheten av fisk er ofte mangelfull.
- 2) Uttaket av fisk er i mange tilfeller ikke tilstrekkelig.
- 3) Bestandene kompenseres for økt fangstdødelighet med økt rekruttering.
- 4) Det er en utfordring å ta vare på store fiskespisende individer, både under og etter tynningsfisket.
- 5) Antall kg fisk/ha som må taes ut for å oppnå ønsket resultat varierer mye fra innsjø til innsjø pga ulike fiskesamfunn, produksjonsgrunnlag og rekruttering av fisk. Variasjonen er så stor at det er vanskelig å gi noen nøkkeltall.

Brukerstyrte fisketurisme-prosjektet INNOFINN 2006-2011

En analyse av ressurs, produkt, marked og økonomi som grunnlag for næringsutvikling. Prosjektet har som mål å skaffe ny kunnskap som fremmer innovasjon, entreprenørskap, utvikling og samarbeid blant fisketurismeaktører på Østlandet.

Prosjektansvarlig institusjon:

Mjøsen Skog BA
Kontaktperson: Trond Carlson,
mob 99504230

Prosjektgjennomføring/faglig ansvar

Norsk institutt for naturforskning
Prosjektleder Børre K Dervo, tlf 73801613